

atmósfera cerrada, asfixiante se desarrolla la vida de Lily Bart. Todas sus acciones, todos sus gestos son observados, criticados, juzgados.

La heroína de Edith Wharton es un personaje vulnerable. Tiene veintinueve años y todavía no está casada. No tiene dinero, su padre se arruinó antes de morir, no tiene familia, no dispone de ninguna ayuda moral o material. La toleran en el mundo que fue el suyo porque se trata de una joven encantadora, que en un principio respeta escrupulosamente las reglas de su grupo y además paga con pequeños favores mundanos las invitaciones que recibe, las veladas en las que participa y los viajes a los que con frecuencia se la invita. Pero sobre todo es un personaje vulnerable porque es una mujer. Y lo que es peor: una mujer soltera a quien no le está permitido lo que se tolera a las mujeres casadas: jugar con el dinero de los demás, las aventuras sentimentales o la libertad de hablar en su nombre. Pocas obras muestran con una clarividencia tan despiadada los síntomas opresivos de la condición femenina en una sociedad cerrada.

Además, Lily Bart es un personaje complejo. Superior a su mundo, es incapaz de vivir fuera de él. Lo que la convierte en prisionera, prisionera de sí misma, de sus ensueños y a la vez prisionera del mundo que la rodea y que no le perdona su falta de adaptación. Noble, odia la mentira y ello la conduce inexorablemente hacia la decadencia.

Ni siquiera el amor tendrá la fuerza suficiente para salvarla. Poco a poco las puertas de la alta sociedad se le cerrarán y caerá en el abandono.

A través de esta figura femenina, de trágico destino, Edith Wharton nos pinta la alta sociedad de Nueva-York a principios del siglo XX, nos da cuenta de su brillantez y de su riqueza y también de su profunda corrupción.

La novela posee una doble vertiente: el estudio de un carácter femenino extraordinario y por otra parte el estudio de una sociedad; todo ello llevado a cabo con mano maestra. Nos hallamos sin duda ante una de las grandes obras literarias del pasado siglo.

Angels Santa

Autour de Lamartine. Journal de voyage, correspondances, témoignages, iconographie, études réunies par Christian Croisille et Marie-René Morin, Cahiers d'études sur les correspondances des XIXe et XXe siècles, Cahier n° 12, Presses Universitaires Blaise Pascal, Clermont-Ferrand, 2002, 250 pp.

El *Centre de recherches révolutionnaires et romantiques* constituye en el seno de la Universidad Blaise Pascal de Clermont-Ferrand un importante núcleo de investigaciones como lo atestiguan sus numerosos trabajos, coloquios y las correspondientes publicaciones que los acompañan. Este

centro, de la mano de Christian Croisille, ha dedicado una particular atención al altivo gentilhomme borgoñés que fue Alfonso de Lamartine. Desde hace mucho tiempo las publicaciones, las tesis, los coloquios que tienen por objeto al autor del "Lac" son numerosos y de una calidad indiscutible. Es como si los investigadores de Clermont se hubiesen propuesto revitalizar la figura de Lamartine, proporcionándole el puesto que sin duda le corresponde en la literatura del siglo XIX. Por otra parte, cualquier estudioso que se precie sobre la figura de Lamartine, ha tenido una relación directa o indirecta con el centro. Lo cual hace que se erija como faro de los estudios lamartinianos en el panorama cultural francés e internacional. Por ello el saludar una nueva publicación en torno a este autor, a cuya bibliografía contribuimos modestamente en su momento, nos llena de satisfacción y orgullo. Ante todo deseamos felicitar a Christian Croisille y a Marie-Renée Morin por esta feliz iniciativa.

Como señala Christian Croisille, el propósito fundamental del libro ha sido presentar ciertos estudios sobre Lamartine, sin tener en cuenta el principio de unidad. Lo más importante es hablar sobre el escritor, aunque ello implique un cierto desorden.

Cabe señalar, por lo que se refiere al estudio de relación entre el diario de viaje y el diario íntimo, la contribución de Nicolas Courtinat, investigador que ha trabajado abundantemente sobre la personalidad de Lamartine, tras su tesis doctoral consagrada a este autor, y que nuestra revista se honra en contar como uno de sus asiduos colaboradores. El interés preponderante de su artículo estriba en dilucidar la relación existente entre el diario de viaje y la autobiografía, hipótesis apoyada en numerosos textos.

Si nos adentramos en el campo de la correspondencia propiamente dicha, contamos con la aportación de Willian Fortescue, quien analiza una serie de cartas inéditas de Lamartine que cubren su actividad literaria y política entre 1815 y 1860. Marie-René Morin se ocupa de un tema puntual: la génesis conjunta, en 1850, del busto de Lamartine esculpido por Alfred d'Orsay, de las estrofas que dicha obra inspiró al poeta.

Christian Croisille focaliza, a su vez, el interés en la personalidad de Marianne de Lamartine, la mujer del poeta, gran colaboradora del escritor. Croisille recoge la correspondencia entre ella y el secretario de su esposo escrita durante el año 1852. Los datos aportados por esta correspondencia iluminan sin duda algunos diferentes aspectos de la obra del autor de la *Histoire des Girondins* pero sobre todo ponen de relieve el carácter, dulce, firme y secreto a la vez de Marianne, sombra protectora aunque a veces abusiva del literato.

La mirada del otro, del amigo, del contemporáneo es también interesante para profundizar en el conocimiento de Lamartine. Marie-Renée Morin incide en ello trabajando sobre los recuerdos de Barthélemy. También a esta

erudita corresponde el evocar la iconografía de Lamartine, y ello lo hace con la experiencia adquirida como autora de los dos catálogos de las exposiciones dedicadas a Lamartine, la de la Biblioteca Nacional en 1969 y la del Museo de la vida romántica en 1990. A ello hay que añadir un texto descubierto por la misma Morin que puede ser quizá la primera autobiografía del autor escrita alrededor de 1834.

Como vemos se trata de un volumen cuya riqueza está fuera de toda duda. De un volumen abierto que abre perspectivas para el estudio de Lamartine y que proporciona al investigador elementos nuevos sobre los que apoyar sus descubrimientos y sus análisis.

Angels Santa

Carles Sanmartín, *Senzillament persones*, Pagès editors, col·lecció El Marraco, Lleida, 2001.

Publicada l'any 2001 a Pagès ed., és la segona novel·la de Carles Sanmartín, després de *Històries del Cor*, que va veure la llum el 1999.

Senzillament persones és bàsicament una novel·la de situacions, centrada en el temps present i en l'espai d'una vila mitjana de Catalunya, com ho és Lleida, la ciutat natal de l'autor, i on ha viscut fins la seva partida cap a Ouagadougou (Burkina Faso), el gener de 2002.

Està organitzada en tres parts, cadascuna de les quals conté deu capítols. Aparentment, cada part és independent i constitueix per sí mateixa una història completa, amb uns personatges propis i diferents dels que trobarem a les altres. També aparentment aquestes tres parts tenen un final obert. A més tracten temes distints que, a primera vista, no guarden cap relació entre sí.

Així, a la primera part l'acció es centra en els ambients d'una colla d'estudiants universitaris i analitza llurs sentiments, llurs aspiracions, llurs contradiccions i decepcions, llurs problemes... La segona es desenvolupa en el món del treball, i més concretament en un hospital de la Seguretat Social, pel qual veiem desfil·lar una àmplia varietat de tipus humans. La tercera narra amb una notable intensitat dramàtica, certs esdeveniments singulars que succeeixen a dues famílies i que fan canviar les seves vides.

En tots els casos Carles Sanmartín construeix un conjunt de tipus humans deliberadament comuns, extrets de la vida quotidiana: una estudiant universitària, un metge que treballa en un hospital, la família d'un professor de secundària... Uns personatges que viuen experiències i situacions també comuns, amb què el lector es pot sentir fàcilment identificat en un moment o altre de l'acció. En molts casos l'autor construeix els seus personatges i els esdeveniments que protagonitzen a partir de persones i situacions reals, de les quals ell ha estat testimoni directe.

A més l'autor té un estil àgil i sobri, utilitza un vocabulari deliberadament senzill, susceptible d'estar a l'abast de tothom, i un to directe. Tot això dona com a resultat una novel·la que arriba fàcilment al lector, i que redueix força la distància entre l'univers d'aquest i el de la ficció.

A *Senzillament persones* Carles Sanmartín s'esforça per presentar i analitzar els problemes que anguniegen els personatges sota una pluralitat de punts de vista. Aquests difereixen sovint entre sí, plantegen un debat i, en conseqüència conviden el lector a reflexionar i a posicionar-se. Aconsegueix així una novel·la polifònica, i alhora una novel·la que posa de relleu la capacitat de l'autor per a posar-se en la pell de l'altre, així com el seu coneixement profund del cor humà.

Tanmateix sota l'àmplia gamma de diferències que apareixen en la obra, descobrim que, en el fons, els protagonistes de les 3 històries tenen en comú alguns aspectes que són fonamentals: tots parteixen d'una mateixa situació de desequilibri interior, de desassossec, de buidor. I al final tots coincideixen en una mateixa conclusió: la presa de consciència de la dimensió social de l'home i de la interdependència ineludible entre l'ésser humà i el seu entorn. És a dir, les tres històries convergeixen a la fi de l'obra en la reconciliació del "Jo" amb el "Altre" —amb la societat—, com a única via d'autoacceptació, de maduració i d'autorealització.

Aquest procés evolutiu es desenvolupa amb intensitat creixent d'una història a l'altra, fins a assolir un nivell àlgid a la tercera part, en què només la conciliació entre les individualitats i llur entorn social possibilitarà un desenllaç positiu de les situacions dramàtiques en què es veuen immersos els personatges.

Les tres parts tenen doncs una unitat profunda malgrat la pluralitat de les situacions i dels personatges. Sota una primera impressió de diversitat —fins i tot tal vegada de dispersió— l'autor amaga un pla perfectament calculat, meticulosament estructurat, per a transmetre al lector un missatge molt concret.

I és que per a Carles Sanmartín —ell mateix ho ha dit en diverses ocasions— aquesta és precisament la funció de la literatura: un mitjà de reivindicació social, una eina per a despertar les consciències. Aquesta mateixa concepció de la literatura, l'autor l'atribueix, dins la novel·la, a una imaginària escriptora sud-africana, de qui no diu en cap moment el nom, i per a qui el sentit últim de l'activitat literària és, "posar les seves qualitats per escriure al servei de la lluita per fer la societat del seu país més justa".

Unes qualitats literàries que, pel que fa a en Carles Sanmartín, es fan paleses en aquesta segona novel·la.

Cristina Solé